

Dynamisk!

Den nye dynamiske dipolhøytaleren til Jamo er mindre og rimeligere enn den forrige. Og enda bedre!

TEKST OG FOTO: KNUV VADSETH

Jeg hadde bare planlagt en kort sak på den nye R 907 fra Jamo. Ikke fordi den var uinteressant, tvertimot, men fordi vi allerede har skrevet en fyldig test på storebror 909 for bare noen måneder siden. Det skulle holde med et nytt oppslagsbilde og omtrent 1 side tekst, antok jeg under planleggingen.

For her var da lite nytt med samme elegante form på den buede baffelen; de samme data på den lukkede diskantdomen med sitt korte horn for økt virkningsgrad, og den velkjente SEAS 5 tommer mellomtone i metall som også var åpen bakover, samt det jeg mener å huske på doble Peerless leddrevne bafflelementer til bassområdet. Riktig nok var disse bare 12 tommer på den nye høyttaleren i forhold til 15 tommer på de testede. Men et marginalt mindre rom og en anelse lavere virkningsgrad ville opplagt fikse denne biten slik at resultatet skulle bli temmelig likt, trodde jeg.

Så opplever jeg på dataarket at virkningsgraden er den samme, og derfor er oppgitt grensefrekvens hevet fra 25 Hz til 37Hz. Det skulle tyde på litt mindre trøkk helt der nede, og samtidig gi deg opplevelsen av en litt mindre høyttaler. Men også prisen er mindre, så dette er vel greit nok?

VISUELT ELEGANT

Selv om her ikke finnes noen boks, hele prinsippet er å lage en baffel som elegant og praktisk nok er forsiktig buet, og såpass kraftig at her neppe oppstår sjenerende resonnanser selv om det blåser kraftig fra bass og mellomtone. Støttestagene som holder baffelen (frontplaten) i en forsiktig tilbaketilt vinkel, er både designmessig elegant formet, samtidig som også denne er usedvanlig solid. Høyttaleren veier også nesten 60 kilo, altså 500 kroner kiloet! Også høyttalerelementene er piffet opp med nikkel og annen stas for å ta seg ut i finstua. Dette selv uten medfølgende sort stofftrekk i solid ramme som er festet til baffelen med magneter.

Selv om høyttaleren tar seg flott ut uten dette, leveres den altså med et solid sort trekk i solid ramme. Selv om jeg vanligvis lytter på høyttalere uten fronttrekk, var dette påmontert ved levering. Ved den første prøvelytt, brydde jeg meg ikke om å ta disse av, og plasserte også høyttalerne litt nærmere hverandre – godt ut fra både bak og sidevegg – og vinklet direkte mot lytteposisjon. Dette er en alternativ høyttalerplassering jeg vanligvis bruker ved lytting av stativhøyttalere da jeg får god hjelp av rommet rundt ca. 50 Hz samtidig som jeg får bedre senterfokus og dybde, men likevel glimrende bredde langt utover høyttalerens synlige begrensning.

Det elegante utseendet og den moderate størrelsen, gjorde en slik plassering nærmest midt på gulvet helt grei, selv om jeg undrer meg på hvorfor 907 bare finnes i fargene sort og knallrød og med sort stoff. Hele sulamitten kunne enkelt vært mindre dominerende med en pastell eller offwhite kolør og i lyst stoff. Men fett nok, kjøper man først et slikt designikon, må den gjerne synes!

HIMMELSK

Storebror 909 husket jeg som en veldig interessant høyttaler med glimrende bass og mellomtone, men med en litt for dempet diskant i mitt rom som ikke helt åpnet seg oppover mot en luftig, blå himmel. Jeg var derfor forberedt på at det mistenkelig tykke stofftrekket ville dempe toppen ytterligere...

«Og mistet nesten munn og mæle da jeg opplevde en nesten perfekt klangbalanse på aller første forsøk. Dette inkludert gnistrende dynamikk og et kjempesvært rom»

Og mistet nesten munn og mæle da jeg opplevde en nesten perfekt klangbalanse på aller første forsøk. Dette inkludert gnistrende dynamikk og et kjempesvært rom som likevel var ganske ryddig og godt fokusert. Artistenes plassering i det holografiske lydbildet var betydelig over gjennomsnittet selv i super high-end klassen, og bassen gikk så absolutt dypt nok på all vanlig musikk, inkludert disco.

Og så kunne man spille høyt uten å

benytte forsterkning i kilowattklassen! Dette var ikke bare en råspennende designhøyttaler som kunne forsvares på grunn av det uvanlige ytre, dette var også lydmessig en av de aller beste høyttalere vi har hatt i stua, og en klar kandidat som klassevinner med bare de mellomstore Usher og Respons som mulige konkurrenter, ifølge egen erfaring.

Og Jamo 907 gjorde alt det som disse glimrende konkurrentene kunne få til like bra eller i det minste særdeles tett på når det gjelder avgjørende viktige kriterier som frekvensgang, homogenitet, dypbass og lite hørbar forvrengning. Men den hadde i tillegg noen triks oppe i ermet som skyldes den spesielle dipolkonfigurasjonen. Og så den absolutte mangel på kasse og annet som magasinerer lyden!

Akkurat som på en elektrostat "slipper" lyden ekstremt raskt på Jamo 907, noe som skaper en kjapphet og en mikrodynamikk som oppleves helt på høyde med de beste elektrostater. De dynamiske elementene med sine bare moderate begrensninger i forhold til opplevd hastighet og transientegenskaper, har i tillegg en dynamisk kontrast også i makroområdet, som eiere av elektrostater bare kan drømme om. Dette uansett hva som sies om siste generasjon. Her er det simpelthen betydelig mer trøkk hele veien. Og særlig dypbassen er suverent bedre på Jamo enn på noe annet jeg har opplevd fra dipoler. Og det med en frigrorhet og transientpresisjon som er fabelaktig, helt uten rumling og opplevelsen av boks eller kasselyd! Og så kjapt og presist og med fullt nivå langt under 40 Hz i min stue...

DYNAMISK BASS

Dipolen med sin enkle baffelkonstruksjon var jo det første forsøket på akustiske forbedringer. Og dette for snart 100 år siden. Det dynamiske elementet simpelthen "kortsletter" lydbølgene i bassområdet ved at bevegelsen forover kanselleres av bakoverbevegelsen når lengden på lydbølgen blir lengere enn bredden på elementet. I bassen må derfor denne såkalte baffelen være upraktisk stor. Det var derfor temmelig glupt da man fant på å folde denne frontplaten sammen til en etterhvert lukket kasse av moderat størrelse, noe som effektivt hindret at lydbølgene nuller hverandre ut.

I diskant- og mellomtoneområdet er ikke dette noe problem uansett, og enkelte høyttalerprodusenter velger å ha en lukket basskasse sammen med den åpen baffel for mellomtone og diskant. Dette er også ideen til for eksempel danske Petter Lyngdorf som også plasserer den "aktive" basskassa optimalt i rommet.

At Jamo med sin lansering av store-

broren til dette testbjektet fikk til glimrende bass som også gikk usedvanlig dypt, forundret mange med kunnskaper om baffelens kanselleringer i bassen, gjerne ved ca. 300 Hz eller noe slikt ved en noenlunde praktisk baffelstørrelse. Hadde konstruktøren gjort et teknisk gjennombrudd ved å "lure" bassetmentene elektronisk?

GENIALT

Det hele viser seg å være såre enkelt. Og derfor ikke så lite genialt. Når bassbølgene blir lengere enn størrelsen på frontplata, faller frekvensen under dette på ganske nøyaktig 6 db pr. oktav. Altså er bassen minus omtrent 18 db (3 oktaver under dette ved ca. 70hz. (Under dette nivået får bassen litt hjelp av resonanser som i et vanlig rom øker nivået i forhold til frifeltsmålinger på omtrent de samme 6 db ved ca. 50 hz, avhengig av størrelsen på rommet. Rommet er altså ikke bare en fiende, det er også på parti med deg og musikken din!)

Moderne mellomtone og diskant-elementer har gjerne et nivå for høytspilling ved ca. 90 db ved standard måleprosedyre. Jamo 907 oppgir også dette nivået som systemfølsomheten både for den store og mindre dipolen. Men selv om den mindre 907 "bare" har doble 12 tommere til bassområdet, så har disse større elementene vanligvis en betydelig større virkningsgrad enn dette. Ved å velge lette membraner, kan effekten økes ytterligere uten at "fleksing" av membranene blir noe særlig problem på grunn av den store flaten som beveger seg relativt beskjedent selv med mye trøkk.

Jamo har tydeligvis greid å lage bassetmenter som i utgangspunktet er ca 18 db mer effektive enn resten av systemet. Og da er det jo bare å sette et 6 db filter over omtrent 70 Hz og med skarp avrulling ved defrefrens mot mellomtonen og; Voila! En perfekt lineær høytaler i de fleste stuer fra 30-40 Hz, litt avhengig av rommet.

Og det funker helt strålende bra!

KONKLUSJON

Det er to særdeles gode grunner til å velge Jamo 907 som din neste høytaler, om du er i markedet for en ekte high-end høytaler i prisklassen under 100 store lapper. Det første er et utrolig lekkert design, inkludert en fenomenal byggkvalitet som vil forsvare din interesse for design og interiør, i tillegg til musikkinteressen. Dette er virkelig en lydskulptur som nok vekker atskillig oppmerksomhet, men på en positiv måte. Likevel er størrelsen moderat slik at den i hvert fall ikke stjeler mer plass og oppmerksomhet enn den fortjener.

Derimot er den helt usynlig i den fenomenalt store lydbildet som nettopp på grunn av dipolkonstruksjonen strek-

ker seg langt bakover og langt ut på sidene av høytalerne på en måte som forbløffer alle. Og det såkalte "sweet-spot" er ikke på langt nær så kritisk som på mer vanlige høytalere. Forøvrig lød stemmer både frigjort og naturlig. Og med atskillig fokus innenfor lydbildet. En bitte, liten pris for alt dette, er at solisten enkelte ganger tenderte å dempes en anelse i lydmiksen; ikke alvorlig og ikke særlig forskjellig hva vi opplever på "live" akustisk musikk.

Og "live" bli det også med den totale mangel på kasselyd og resonanser som gjør at dynamikken er glitrende og transientene kjappe og krispe. Så man trenger ingen annen unnskyldning for å kjøpe denne høytaleren enn at lydbildet er usedvanlig levende og har

storslagen holografi med en flott bass som går overraskende dypt. Og med en homogen og luftig mellomtone som forsvinner inn i det himmelblå med myriader av naturlige overtoner uten noen særlig opplevelse av "diskant". Det siste er et udelt kompliment...

Til prisen vet jeg ikke om noen lydmessig "bedre" høytaler, selv om et par liktprisede kan oppnå noe av det samme på andre måter. Men ingen andre ser ut som den utrolig elegante Jamo 907 som ikke bare er rimeligere enn den oppskrytete storebroren, den oppleves entydig bedre i de fleste vanlige rom. ☺

Pris: kr.60.000,-
Importør: Interconnect

